

- Bleeker), en Johanna van Delden, 19 jaar, buiten beroep te Groningen (dochter van Gerrit van Delden, koopman te Groningen, en van Hester Zytsema).
- pr. 26 juni 1813 Ruurd Visser, 23 jaar, koopman en zoutzieder te Sneek (zoon van Sjouke Ruurds Visser, koopman en zoutzieder te Sneek, en Geertje Fokkes), en Antonia Margaretha Coops, 16 jaar, buiten beroep te Groningen (dochter van Hendericus Coops, koopman te Groningen, en Anna Maria Sevenstern).
- pr. 3 juli 1813 Fokke Visser, 21 jaar, koopman en zoutzieder te Sneek (zoon van Sjouke Ruurds Visser, koopman en zoutzieder te Sneek, en Gettie Fokkes), en Maria Anna Warren, 20 jaar, buiten beroep te Groningen (dochter van Joannes Warren, zilversmid te Groningen, en Johanna Sluiter).
- pr. 10 juli 1813 Abraham Hesselink, 25 jaar, negociant te Groningen (zoon van wijlen Durk Hesselink, in leven zeepzieder te Groningen, en wijlen Anna Hulshof), en Alida Bleeker, 21 jaar, buiten beroep te Sneek (dochter van Wybe Steevens Bleeker, negociant te Sneek, en Eskelina Broekema).
- pr. 10 juli 1813 Hendrik Willenga Hommes, 22 jaar, commies bij de verenigde rechten te Groningen (zoon van Geert Hommes, buiten beroep te Groningen, en Annigje Willenga), en Vlaaske Cramer, 22 jaar, buiten beroep te Leeuwarden (dochter van Hendrik Cramer, koopman te Leeuwarden, en Zanderina Brugmans).
- pr. 18 sept. 1813 Geert Alberts de Groot, 29 jaar, koopman te Groningen (zoon van wijlen Albert Harms, in leven landbouwer te Veenwouden, en Antje Martens), en Antje Douwes Boerema, 25 jaar, buiten beroep te Groningen (dochter van wijlen Douwe Klaassen Boerema, in leven schipper te Graauw, en Antje Johannes).
- pr. 18 sept. 1813 Theodorus Bolt, 23 jaar, koopmansbediende te Groningen (zoon van Willem Nikolaus Bolt, predikant te Akkerwoude, en Sijke Jans Torpstra), en Hendrike Everts Nieuwold, 26 jaar, winkeldogter te Groningen (dochter van Evert Nieuwold, koopman te Oostwold, en Geeske Fokkes).
- pr. 23 okt. 1813 Hielke Derks Nuisema, weduwnaar van Grietje Febes, 43 jaar, kastelein bij Groningen (zoon van wijlen Derk Teunis, in leven arbeider te Groningen, en wijlen Anke Klaassen), en Wiebrigje Sjoukes, weduwe van Pieter Alles Tjipkema, 38 jaar, kasteleinske te Eestrum (dochter van wijlen Sjouke Hendriks, in leven bakker te Eestrum, en van wijlen Aaltje Klazes).

DE GENEALOGIE VAN DE FRIESE ADEL

volgens Upcke van Burmania

INLEIDING

Upcke van Burmania en zijn "Genealogie".

Upcke van Burmania was de zoon van Here Douwez van Burmania, ontvanger-generaal van Friesland en van Frau Sybrensd'r van Stenstera. Als eerste van zijn familie ging Upcke over tot het gereformeerde geloof. In 1568 werd hij door Alva verbannen. Na de omwenteling van 1580 was hij statenlid en gedeputeerde.¹ Hij overleed in 1615.² Zijn Genealogie van de Friese adel (*Frisicae nobilitatis genealogia*) kwam blijkens dateringen her en der in het boek tot stand tussen 1597 en 1604. Het handschrift, meestal Burmania-boek genoemd,³ bestaat uit achtereenvolgens een theoretisch vertoog over de adel en de rol die deze door de eeuwen heen heeft gespeeld; een stamboom van de (fictieve) Friese vorsten en koningen die tussen 313 voor Christus en 800 na Christus geregeerd zouden hebben; een overzicht van de administratieve indeling van Friesland met opgave van de kwartieren, grietenijen en steden (met hun wapens), kloosters en dorpen; de genealogieën van de belangrijkste adellijke families met hun wapens; en tot slot enkele bladen met wapens van families die in de genealogieën slechts zijdelings ter sprake komen.⁴ In het boek heeft zijn gelijknamige kleinzoon (gestorven in 1673) hier en daar aanvullingen bijgeschreven. De inhoud van het Burmaniaboek werd later door Feye van Heemstra (gestorven in 1690) gebruikt en verder aangevuld in zijn eigen genealogische handschrift.⁵ Beide handschriften zijn in het familiearchief Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen overgeleverd. Een - eveneens als Burmaniaboek bekend staande - copie, waarin zowel het werk van Burmania als dat van Heemstra is afgeschreven, bevindt zich in particulier eigendom.⁶

De waarde van het Burmaniaboek.

Het Burmaniaboek was de "eerste en voornaamste hoofdbron" van het *Stamboek van den Frieschen Adel* van M. de Haan Hetteema en A. van Halmael. Al vaak is gesignaleerd dat dit Stamboek voor de middeleeuwen en de 16e eeuw uiterst onbetrouwbaar is.⁷ Het idee is wel geopperd te komen tot een verbeterde heruitgave. Naar onze mening is dit plan - tenminste voor zover het de middeleeuwen betreft - af te raden. Voor deze tijd compileerde Hetteema een aantal bronnen, die op oncontroleerbare wijze met elkaar werden verweven. Vooral zijn pogingen om informatie uit de twee omvangrijkste genealogische handschriften, die van Upcke van Burmania en Josias Rispens (1634-1690), met elkaar en met andere bronnen te verzoenen, leidden tot wonderlijke constructies en gissingen.⁸ Waarheid en verdistichting zijn in Hetteema's werk daardoor vaak moeilijk te onderscheiden, te meer doordat Hetteema ook zelf belang had bij sommige ficties.⁹ Het verdient voor de middeleeuwen en de 16e eeuw daarom aanbeveling Hetteema's monumentale werk buiten beschouwing te laten en zijn betrouwbaarste bron, het Burmaniaboek, als uitgangspunt te nemen.

Bij genealogisch onderzoek moet uiteraard primair bronnenmateriaal, zoals de *Oudfriese Oorkonden*, centraal staan. Deze schaarse bronnen laten vaak evenwel niet toe de precieze filiatie vast te stellen. Het Burmaniaboek biedt ons dikwijls een relatief betrouwbaar inzicht in de samenhang van de Friese adellijke families en vormt daarmee een welkome aanvulling op de primaire bronnen. Upcke van Burmania beperkte zich namelijk niet tot het geven van genealogische schema's, maar verwees veelvuldig naar de bewijsstukken

waarover hij als afstammeling, verwant en vriend van de belangrijkste adellijke families kon beschikken: testamenten, boedelscheidingen, huwelijkscontracten, enz. Een deel van deze stukken kennen we ook nu nog, en over het algemeen blijkt dat Burmania ze op een betrouwbare wijze heeft gehanteerd. We mogen daarom aannemen dat hetgeen hij in de vorm van uittreksels meedeelt uit niet bewaarde stukken, eveneens niet zonder waarde is. Verdienstelijk en vertrouwenwekkend is ook dat hij eerlijk aangeeft wanneer iets hem niet duidelijk is of wanneer de beschikbare bronnen elkaar tegenspreken.

Burmania's werk is behalve voor de genealogie ook om andere redenen van belang. Allereerst vanuit mentaliteitsoogpunt. Het getuigt van de geschiedbeoefening en het standsbesef van een geleerd Fries edelman rond 1600. Het inleidende tractaat over de adel in het algemeen en de aan zijn vriend Suffridus Petrus ontleende stamboom van fictieve Friese koningen zijn in dat opzicht interessant. Omdat ze genealogisch geen waarde hebben, laten wij die delen van het boek in deze publicatie echter buiten beschouwing. De stambomen van adellijke families zijn - behalve om genealogische redenen - interessant omdat ze duidelijk maken welke families rond 1600 als adellijk werden beschouwd en welke niet. Uit alles blijkt namelijk dat het Burmania's bedoeling was een volledig overzicht te geven van de hele adel. Ook de titel "Genealogie van de Friese adel" laat dat trouwens zien. Tenslotte is het genealogische deel van het boek om bronnenkundige redenen van belang: de talrijke verwijzingen naar - nu verloren gegane - oorkonden, necrologia en grafschriften en de geciteerde mondelinge getuigen geven ons een blik op de historische informatie die in Burmania's tijd en milieu beschikbaar was.

Verantwoording van de uitgave.

In een reeks afleveringen van het Genealogysk Jierboek zullen de afzonderlijke families in de door Burmania aangehouden alfabetische volgorde worden behandeld. Ieder artikel zal uit vier componenten bestaan:

1. Een transcriptie van Burmania's latijnse tekst. Deze transcriptie wordt in klein lettertype als bijlage opgenomen. Het genealogische verband tussen de personen wordt weergegeven door toegevoegde letters (a, b ex a, c ex a, d ex b, etc.). Upcke's latijn is niet altijd even correct, maar wel begrijpelijk. Wij gaan verder niet op taalkundige aspecten in.
2. Een vertaling van Burmania's tekst met toegevoegde nummering volgens de hedendaagse genealogische methode. In letternoten wordt verwezen naar de overeenkomstige passages van de latijnse tekst.
3. Met een cursief lettertype wordt de vertaalde tekst geconfronteerd met de belangrijkste primaire bronnen. Secundaire bronnen, zoals de genoemde werken van Josias Rispens en De Haan Hettema, laten we in principe buiten deze confrontatie, om "rondzingen" van gegevens te voorkomen. In deze aflevering nemen wij daarom ook de - op zichzelf interessante - gegevens uit het familiekronekje van Schelto Aebinga van Hijum (VIa.1) niet op. Waar Burmania correctie behoeft, wordt dat signaleerd, en wordt eventueel ook de genealogische opstelling en nummering aangepast. De vaststelling van de juiste of meest waarschijnlijke genealogische relaties is onze doelstelling. Uitdrukkelijk wijzen wij erop, dat wij geen volledige prosopografische persoonsbeschrijvingen willen geven. Met name over de generaties na 1540 zou veel meer te vinden zijn; wij volstaan met te verwijzen naar eventueel aanwezige literatuur. Ook Burmania's belangstelling ging trouwens niet naar die jongere generaties uit: voor de eerdere tijd citeert hij schriftelijke en soms mondelinge bronnen, voor zijn eigen tijd vond hij dat niet nodig.
4. Iedere genealogie beginnen wij met een afbeelding van de door Burmania zelf vervaardigde tekening van het wapen van de betreffende familie.

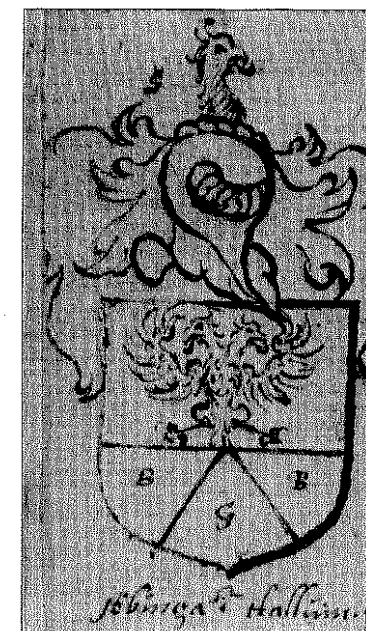
Deze eerste aflevering betreft de families Aebinga van Hijum en Aebinga van Blija. Beide zijn uit noordelijk Oostergo afkomstig. Beide families leverden in de 15e eeuw ook een abt van het klooster Mariëngaarde. Bovendien bestonden er huwelijksrelaties: zo trouwde Goffe Aebingha van Hijum (Vb) met Tiemck Aebinga van Blija (IVc.4). Toch is er geen enkele aanwijzing dat beide families agnatisch verwant zijn, zoals het Stamboek van De Haan Hettema opgeeft. Met andere families Abbema, Abema, Abbinga of Aebinga, zoals de ook door Burmania behandelde Abbema's van Huizum, valt zo'n relatie evenmin aan te tonen.

Paul Noomen
Gerrit Verhoeven

AEBINGHA van HIJUM

Wapen "Aebingha in Hijum": in blauw een gouden klaverblad, vergezeld van boven van twee gouden sterren en van onderen van een zilveren wassenaar. Helmtaken: twee struisveren, rechts goud en links blauw.¹⁰

Wapen "Aebingha in Hallum": in goud een dubbele zwarte adelaar en een blauw gekapte gouden schildvoet. Helmtaken: een zwarte adelaarskop en hals.¹¹

I. Goffo Aebingha nam tot vrouw Katharina Roorda, dochter van Goffo Roorda, en liet de volgende vier kinderen na, zoals blijkt uit het testament van Riffridus Roorda de oudere, een broer van genoemde Cathrina, uit 1442 en uit de daarop gevolgde scheiding van de nalatenschap tussen hun kinderen en Joannes en Riffridus de jongere, de zonen van genoemde Riffridus de oudere, uit 1455.^a

De verwantschap van de Aebingha's met de Roorda's wordt bevestigd door de verklaring in 1472 van Fecka en Douwa Abbingha en Johan Roerdda (waarschijnlijk hun bovengenoemde neef) dat ze af zullen zien van een vete tegen degenen die betrokken zijn bij de doodslag van hun verwant Tzomma.¹² Goffo's zonen Fecco en Douuo worden de stamvaders van resp. de takken Hijum/Hallum en Stiens. De tak Hijum/Hallum voert later het wapen Aebingha van Hallum met de adelaar,¹³ de tak Stiens het wapen Aebingha van Hijum met het klaverblad.¹⁴ Kinderen van Goffo en Katharina:

1. Taco Aebingha. Hij schijnt gedood te zijn.^b
2. Fecco Aebingha, hoofddeling in Hijum,^c volgt IIa.
3. mr. Werp Aebingha was pastoor in Stiens. Hij stierf in 1492.^d
4. Douuo Aebingha in Stiens,^e volgt IIb.

IIa. Fecco Aebingha, hoofddeling in Hijum, had als vrouw Ayl Jelmera, dochter van Saker Heringa, zoals blijkt uit het testament van Ritsko Jelmera¹⁵ en uit een andere oorkonde uit 1468, waaruit duidelijk wordt dat deze Fecco de state Offingastate in Hallum¹⁶ kocht, welke tegenwoordig Schelte Aebingha bezit. Deze Fecco dan liet - bij zijn genoemde echtgenote - de volgende kinderen na, zoals duidelijk blijkt uit zeker contract tussen hen en Ju Roorda met zijn zuster Catharina over de bruidschat van Catharina Roorda, hun grootmoeder, uit 1501.^e

De ruïne van Aebinghastins in Hijum.
Tekening door J. Stellingwerf, collectie Fries Museum.

Een 17e-eeuws familiechroniekje¹⁷ vermeldt over zijn stins: "Op het suid van Hyum leyt Abbinga state daer die van Abbinga syn affgecomen". In 1723 is de ruïne van deze stins,¹⁸ waarbij ook een zwanejacht hoorde,¹⁹ nog zichtbaar. In 1479 is de "erberen haudling Fecka Aebingha" grietman van Leeuwarderadeel.²⁰ De pastorie van Hijum krijgt bij zijn overlijden een "eeuwig deel".²¹ Ayl leeft nog in 1498, Fecke is dan al dood.²²

Kinderen van Fecco en Ayl:

1. Schelto Aebingha,^f volgt IIIa.
2. Bennert Aebingha,^g volgt IIIb.
3. Gosse Feckes Aebingha, van wie sprake is in zeker contract uit 1507.^h Gossa Feckasz ondertekent in 1504 mede de reversaelbrief.²³
4. Taco Aebingha.ⁱ Waarschijnlijk dezelfde als de Tako Aebingha, die van 1485 tot 1506 abt van Mariëngaarde is en die in 1512 sterft in het klooster Lidlum.²⁴

Er schijnen ook drie dochters van deze Fecco geweest te zijn, want in zeker testament uit 1501 is sprake van Joannes, Bennert en Kempo, die daar zwagers worden genoemd van deze Schelto, Bennert, Gosso en Taco.^j

Van twee dochters is de naam bekend:

5. Rinthie Abingha, trouwt met Jan Sibrenz (Auckema). Zij verkopen in 1498 met instemming van haar moeder Ayl en haar broers Schelte en Bennert een eerder door Fecke gekochte rente onder Jelsum.²⁵
6. Tiets Abbingha. Zij trouwt eerst met Kempa Taclaz (Hennama te Jelsum).²⁶ Kempa is eerder getrouwd geweest met Sits Popma; hun dochter Lolck Hinnema trouwt met Jan Benedictusz Donia, bij wie: Kempa en Syrck Jansz Doyngha.²⁷ Na Kempa's dood maakt Tiets in 1501 een boedelscheiding met deze kleinzoons van Kempa.²⁸ Tiets hertrouwt met Ritske Boelema, bij wie een zoon Johannes en een dochter Wyts. Tiets sterft in 1513,²⁹ waarna Ritske hertrouwt met Gele, de weduwe van haar broer Bennert (IIIb). Via Tiets verkrijgt het Ritske Boelema Gasthuis rechten in Mutselwirdasate te Peins.³⁰
7. N.N. (dochter).
8. Evenzo is in het testament van Syds Botnya uit 1491 sprake van een dochter van Fecco, die non in Foswert was.^k

IIb. Douuo Aebingha in Stiens had twee echtgenotes: de eerste was Ayl Heemstera, zoals blijkt uit het huwelijkscontract uit 1468,³¹ de andere Sit Eminga, want die wordt elders stiefmoeder genoemd van Taco, die volgt. Hij verwekte bij Sit geen kinderen; bij Ayl echter de volgende twee zonen, zoals blijkt uit het testament van Douuo zelf uit 1492, waarin hij alleen deze twee zonen erfgenaam maakte van al zijn goederen.^c

In 1463 komt hij bij Rauwerd met anderen de Donia's te hulp tegen Jancke Douwema.³² Rond 1468 bericht een Hollandse spion dat hij een "starcke platse" in Stiens bewoont.³³ In 1481 is hij eeheer in Leeuwarderadeel.³⁴ In 1483 krijgt hij land onder Stiens en Wijs in ruil voor land onder Marssum.³⁵ In 1487 is hij naastligger van land op de Noordwarren.³⁶ Uit het testament van zijn zoon Goffe (IIIc) blijkt dat niet Ayl Heemstera, maar een Remed diens moeder is.

Kinderen van Douuo Aebingha:

1. Goffe Douuez Aebingha,^l volgt IIIc.
2. Taco Douuoz Aebingha nam tot vrouw Saepk Itma. Hij stierf nadat hij bij haar één kind had verwekt. Het kind zelf stierf na hem, voor zijn moeder.^m Met zijn broer Goffe sluit Tako in 1495 een verbond met de stad Groningen.

IIIa. Schelto Aebingha³⁷ die elders ook Schelte Donia wordt genoemd vanwege Doniastate³⁸ in Hallum, dat hij bezat, had als vrouw Hilck Donia, dochter van Riurd

(lees: Romko)³⁹ Donia en weduwe van Botto Liunia, zoals blijkt uit een oorkonde uit 1494⁴⁰ en uit zeker proces, dat Hetto Aebingha voerde tegen de Camminga's over de heerlijkheid Ameland. Uit hen zijn voortgekomen:^f

1. Riurd Aebingha,¹ volgt IVa.

2. Ricxt Aebingha. Dat zij een zuster van deze Riurd was blijkt duidelijk uit een oorkonde uit 1540;⁴¹ ook dat zij eerst N.N. trouwde, vervolgens Petrus Aelua. Uit oorkonden uit 1537 en 1540 blijkt duidelijk dat zij stierf zonder dat een van beide mannen kroost bij haar had verwekt.⁹

In 1511 en 1540 is Rixt gegoed onder Hallum.⁴² Pieter van Ailva sterft 7 november 1539, Rixt Aebinghe 21 april 1543. Ze zijn in de kerk van Hallum begraven.⁴³

IIIb. Bennert Aebingha liet bij zijn echtgenote His Aebingha twee dochters na.⁸ In 1495 beklagt Binnert Abbinga zich erover dat Hessel Martena landerijen van hem - waarschijnlijk Abbingamagued onder Tjummarum - in beslag heeft genomen.⁴⁴ In 1504 tekent hij mede de "reversaebrief",⁴⁵ in 1505 komt hij voor in het register van edelen in Leeuwarderadeel.⁴⁶ In 1505 brengt hij vanwege de dochters van wijlen Syrc Aggaz (Donia) geschillen met Johan Edaz Roerda en Jouck Pyba Haerda weduwe voor zoenlieden.⁴⁷ In 1505 hebben hij en zijn neef Goffa Abinga met hun zwagers een geschil over renten uit Mutselwirdagoed met de priester op de sacristie van Peins, waarvan zij het patronaat hebben, naar aanleiding van het testament van Tyalla Mutselwirda.⁴⁸ In 1511 trekken naast de vicarie, de kerk en de pastorie Bennerts zwager Ritska Boelema (IIa.6) en Gosso Goffo Douuez (IVb) renten uit dit goed.⁴⁹ Vanwege de spreiding van de eigendom over verschillende staken is het zeer waarschijnlijk dat ook de stamouders Goffo Aebingha en Catharina Roorda al rechten hadden op deze sate. Zelf is Bennert in 1511 gegoed onder Hijum, Hallum, Stiens, Oosterbierum, Pietersbierum, Wijnaldum en Blessum. In 1516 worden zijn goederen geconfisqueerd en aan Kempe Martena gegeven;⁵⁰ zijn stins aan de stad Leeuwarden.⁵¹

Over Bennerts vrouw(en) bestaat in de literatuur onzekerheid.⁵² Kwartierwapens op grafstenen van zijn nageslacht suggereren dat hij, in tegenstelling tot Burmania's opgaaf, twee maal getrouwd is geweest. De zerk uit 1561 van Binnert van Heringa (de zoon van zijn dochter His) in Hantumhuizen geeft als wapen Aebingha een dubbele adelaar, zonder verdere toevoegingen; als wapen van Bennerts vrouw het wapen Rinia.⁵³ Dit spooft met een aantekening dat Bennert trouwde met His Doeckedr Rinia.⁵⁴ In het huwelijkscontract van Bennerts andere dochter, Hille, met Saker Heringha, dat in 1532 in Ritske Boelema's huis werd opgesteld, heet haar moeder Gele Boelema.⁵⁵ Zij is te identificeren met Ritske Boelema's tweede vrouw Gele, die in een eerder huwelijk dus met Bennert Aebingha getrouwd was; Ritske was in zijn eerste huwelijk getrouwd geweest met Bennerts zuster Tiets (IIa.6).⁵⁶ De kwartierwapens op de grafzerk van Hille en Saker geven als wapen van haar moeder een gekroonde letter a.⁵⁷ Ritske Boelema's grafsteen vertoont in de rechter benedenhoek ditzelfde wapen.⁵⁸ Mogelijk zijn, anders dan gebruikelijk, niet alle vier de hoekwapens kwartierwapens; de twee onderste zouden van zijn twee eerste echtgenoten kunnen zijn.⁵⁹ Doordat men ze in de 17e eeuw als kwartierwapens moet hebben opgevat, dichtie men het wapen met de gekroonde a toe aan Ritske's grootmoeder van moederskant, Catharina Adelen,⁶⁰ de vrouw van Romke Jelmera, en kreeg dit wapen in een kwartierstaat van nageslacht van Hille Aebingha en Saker Heringha ten onrechte het bijchrift "Adelen".⁶¹

Gele's afstamming is onzeker. Het feit dat Sasscher van Herengha en Hille in 1545 tot de naaste en sibbeste erfgenamen behoren van mr. Goesen Alma, vicaris in de Martinikerk in Groningen wijst naar de familie Alma uit Bedum. Ook de Alma-namen van Saker en Hille's kinderen (Goossen en Eppe) en het burgemeesterschap van Saker doen dat. Mo-

gelijk is Gele een dochter van Eppe Alma, in 1460 brouwer en in 1484/1496 burgemeester in Groningen en zijn tweede vrouw, die waarschijnlijk Hille Coppensdr Jarges heette.⁶² Burmania noemt in de genealogie Aebingha slechts één dochter van Bennert met name:

1. His Aebingha trouwde Haringh Heringha met wie ze Aebingastate in Hijum als huwelijksge-schenk van haar ouders ontving, zoals mij dit duidelijk blijkt uit een oorkonde uit 1540.⁹

In 1540 en 1543 is "Harinck heerscip toe Hiem" inderdaad gegoed in goederen onder Hijum, Stiens en Hallum, die in 1511 door Bennert zijn aangebracht. Hun zoon Binnert van Heringa sterft 24 maart 1561 en wordt in Hantumhuizen begraven;⁶³ hun dochter Doed trouwt met Binnert Roorda uit Genum, die in 1580 als kerkvoogd van Hijum optreedt.⁶⁴

2. De tweede dochter noemt Burmania alleen in de genealogie Camstera.⁶⁵ Saker Heringa die van hier naar Groningen emigreerde had als echtgenote Hil Aebingha, een dochter van Bennert Aebingha. Zij maken in 1532 een huwelijkscontract.⁶⁶ Saker is burgemeester van Groningen. In 1540 is hij eigenaar van een goed onder Stiens, dat in 1511 door Bennert is aangebracht. Saker sterft 1 maart 1565; Saker en Hil worden begraven in de Martinikerk in Groningen.⁶⁷

IIIc. Goffe Douuez Aebingha in Stiens had twee echtgenotes: Doed Oetsma, uit wie Gosse en Rieme zijn geboren,⁶⁸ en Catharina Gratingha, uit wie Douue en Taco, zoals blijkt uit het testament van Goffe zelf uit 1511,⁶⁹ in welk zelfde jaar hij stierf, zoals blijkt uit het doodboek in Stiens.¹

"Ghoffo Douwenz ende Tako Douwenz gebroeders, hoefftlingen to Steens" sluiten in 1495 een verdrag met de stad Groningen.⁷⁰ In 1505 komt Goffe voor in het register van edelen van Leeuwarderadeel en Tytsjerksteradiel.⁷¹ In 1498 koopt hij land bij "Wlaerderamaer" en in "Oexnadeel".⁷² In 1508 wisselt hij landerijen onder Stiens.⁷³ Goffe Douweskinderen hebben in 1511 goederen onder Hijum (in 1540 in handen van Douwe Aebingha), Stiens (in 1540 van Douwe en Taecke Goffaz, gebroeders, Syrtgen Donia, Douwe Aebingha en Rieme Goffadr) en Hallum (in 1540 van Douwe Aebingha).

Burmania las Goffe's testament niet helemaal nauwkeurig. Daaruit blijkt namelijk dat Goffe eerst trouwde met Doed, bij wie Gosse en Remeed; en later met Kathrine (gestorven voor 1511), bij wie Douwe en Teth. Voor de laatsten treedt bij de boedelscheiding Sicke Gratingha,⁷⁴ hun oom van moeders kant⁷⁵ op. Ook de kwartierwapens op de zerk van kleinzoon Goffe Aebingha (Vb) bevestigen de alliantie Aebingha-Gratinga trouwens. Verder noemt Goffe zijn buitenechtelijke kinderen Dowe en Take, bij Rynthien (Hansdr⁷⁶), die in 1511 nog leeft. Als "syn salige moeder" noemt Goffe tenslotte Remed, hetgeen afwijkt van Burmania's opgave (zie IIb).

Kinderen uit het 1e huwelijk:

1. Gosse Aebingha,⁹ volgt IVb.

2. Rieme Aebingha trouwde Pier Montis, een man uit het volk.^f Uit deze typering ("homini plebeo") blijkt dat Upcke van Burmania scherp onderscheid maakt tussen wie van adel is en wie niet. Rieme is in 1540 gegoed onder Stiens, Pier Montis (Schrietsma) in 1530 onder Jislum⁷⁷, in 1543 onder Stiens.

Kinderen uit het 2e huwelijk:

3. Douuo Aebingha,⁹ volgt IVc.

4. Teth Aebingha.^f Burmania verwacht haar met haar bastaardbroer Taco.

Kinderen buiten echt:

5. Dowe en

6. *Take*.⁷⁸ *Burmania* verwacht hem met zijn halfzuster *Teth*: "Taco of Teth Aebingha, want uit het testament van vader Goffe kan niet worden opgemaakt of Taco of Teth moet worden gezegd".¹ *Douwe en Take Goffaz zijn in 1540 samen gegoed onder Stiens*.

IVa. Riurd Aebingha. Dat hij een zoon van Schelto was blijkt uit een oorkonde uit 1513. Hij trouwde Id Dekema.⁷⁹ Door hen zijn de volgende kinderen verwekt. Hij stierf (17 mei) 1559, zij in 1551;⁸⁰ ze werden in de kerk van Hallum begraven.⁸⁰ In 1505 komen "Schelto Abinga kinderen" voor in het register van edelen van Leeuwarderadeel.⁸¹ Als "Rywert Doenye" is hij in 1511 en later gegoed onder Hallum; in 1540 ook onder Stiens. Hij testeert in 1557 en laat Offingastate na aan zijn zoon.⁸²

1. Hette Aebingha,^u volgt Va.

2. Anna Aebingha stierf als meisje in 1559.^v *Vergelijk het opschrift op haar zerk: "Int iaer ons Heren MvC ende LIX den XXIII augusti sterf Anna een dochter van Rivert Ebbinghe ende Yd Dekema ende was ovt 11 iaer 5 maenden"*.⁸³

IVb. Gosse Aebingha trouwde Sirksen Donia. Hij stierf in 1515, zij echter in 1524; zij is bij de Minderbroeders in Leeuwarden begraven,⁸⁴ haar echtgenoot in Stiens.⁴ *Burmania vergist zich in Sirksens sterfjaar: in 1534 verkoopt ze als "Siercksen Doennie Goesse Abynghe neyhleten wedue", wonend te Leeuwarden, land onder Stiens*⁸⁵ en pas in 1544 maakt ze haar testament.⁸⁶ In 1511 heeft Gosse goederen onder Stiens; in 1540 zijn deze deels in handen van Syrigen Donia, die dan ook andere Aebingagoederen onder Stiens bezit. Uit dit huwelijk:

1. Gosse Gosses Aebingha, hun enige zoon, overleed in de bloei van zijn leven in 1532, zijn moeder Sirksens Donia als erfgenaam achterlatend. Hij werd in Leeuwarden bij de Minderbroeders begraven aan de zijde van zijn moeder.^w

IVc. Douuo Aebingha trouwde Catharina Offenhusen, een dochter van Hans Douwes bij Saeck Popkemahuis. Zij stierf zelf in 1530, hij echter in 1547.^s In 1522 laat hij zich als student in Leuven inschrijven. Hij is in 1511 en 1540 gegoed onder Hijum, in 1540 en 1543 ook onder Stiens. De alliantie Aebingha-Offenhuis wordt bevestigd door de kwartierwapens op de zerken van zoon Goffe (Vb) en kleinzoon Douwe Goffes (Vb.1) en op het portret van hun kleindochter Tiemck (Vb.4). Dat Catharina's moeder inderdaad Saeck Popkema is, blijkt uit het testament van heer Feddo Popkema, Saecks broer,⁸⁷ en uit het feit dat Popkemahuis in Camstraburen onder Leeuwarden in 1617 eigendom is van Catharina's schoondochter Biuck Cammingha.⁸⁸ Uit dit huwelijk:

1. Goffe Aebingha,^x volgt Vb.

Va. Hette Aebingha trouwde Siouck Cammingha.⁸⁹ Van de vele door hen verwekte kinderen lieten zij bij hun overlijden de volgende na.^u Hette voert een proces tegen de Camminga's over de heerlijkheid Ameland, dat hij verliest.⁹⁰ Hij verkoopt in 1561 een huis in Leeuwarden.⁹¹ Hij is in 1572 grietman van Menaldumadeel.⁹²

Kinderen:

1. Schelto Aebingha,^y volgt VI.

2. Riurd Aebingha stierf terwijl hij nog een jongen was:^z "Ruert Ebinga olt 3 weeken en 3 dagen sterf anno 1561 den 27 marty", aldus zijn grafscript te Leeuwarden. Op dezelfde zerk:

3. "Iouck Ebinge olt een dach sterf anno 1559 den 2 may".⁹³

4. Id Aebingha stierf eveneens toen ze nog een meisje was.^{aa}

Vb. Goffe Aebingha had achtereenvolgens drie echtgenotes: Tiemck Aebingha, een dochter van Adzert Aebingha in Blija bij Wyts Itsma; Lisck Heringha,⁹⁴ een dochter van Hobbe Heringha bij Doed Eelsma; en Byuck Cammingha, een dochter van Watze Cammingha bij Byuck Aelua.^x

In 1565 koopt Goffe een huis te Leeuwarden in de Grote Kerkstraat ZZ.⁹⁵ In 1573 heeft hij een geschil met Aucke Annes, die een huis en een oliemolen wil bouwen op land van Goffe.⁹⁶ Hij sterft in 1579 en wordt in Leeuwarden in de Oldehoeve begraven.⁹⁷ Bij de eerste vrouw had hij twee zoons die voor hun moeder als jongetjes overleden;^x één van hen is:

1. Douwo Abinga, gestorven 6 oct. 1556, oud 14 dagen, begraven in de kerk van Blija.⁹⁸

2. N.N.

Bij de tweede had hij geen kinderen, bij de derde liet hij de volgende vijf dochters na:^x

3. Lisck Aebingha is op jeugdige leeftijd door de koorts van de pest weggenomen.^{ab}

4. Tiemck Aebingha trouwde Tialingh Camstera.^{ac} Van hen bleven portretten uit 1599 bewaard.⁹⁹ Hun wapens stonden op de klok van Deinum uit 1617.¹⁰⁰

5. Trin Aebingha stierf gelijk met haar zuster Lisck aan de pest.^{ad}

6. Douue Aebingha stierf als kind.^{ae}

7. Rints Aebingha overleed eveneens als kind.^{af}

VI. Schelto Aebingha trouwde Gerlant Liaukema.^y Schelto is eigenaar van Offingastate te Hallum.¹⁰¹ In de *Conscriptio Exulum*, het wapenboek van katholieke ballingen rond 1580, wordt aan "Schelto van Aebingha filius Hectoris Aebingha" een afwijkend wapen toegeschreven.¹⁰² Gerlant testeert in 1651¹⁰³ en sterft op 28 of 23 oktober 1652, 84 jaar oud. Schelte en Gerlant zijn in de noorderkapel in de kerk van Hallum begraven.¹⁰⁴

Uit dit huwelijk:

1. Schelto Aebingha trouwde Hilck Cammingha, (met latere hand, van Upcke van Burmania jr.)¹⁰⁵ vervolgens (Andriese Lucia van) Bronckhorst. Uit de eerste liet hij één, uit de tweede twee dochters na.^{ae} Evenals zijn vader blijft Schelte Scheltes katholiek.¹⁰⁶ Behalve van Donia- en Offingastate te Hallum is hij eigenaar van Sjoordastins in Kollum¹⁰⁷ en van goederen in 17 andere dorpen. Voorin een huurboek neemt hij ook een genealogie van zijn familie op.¹⁰⁸ Hij sterft op 11 september 1666, 78 jaar oud; Andriese Lucia op 14 oktober 1666, 62 jaar oud. Ze zijn in de kerk van Hallum begraven. De wapens van Schelte en Andriese Lucia kwamen voor op een torenklok in Hallum uit 1648.¹⁰⁹ Met Schelte sterft dit geslacht Aebingha in manlijke lijn uit. Van hun dochter Lucia, die Offinga- en Doniastate in Hallum erf, is een portret uit 1660 bewaard gebleven,¹¹⁰ van hun dochter Maria Anna een zilveren zakzonnewijzer met het wapen Aebingha van Hallum.¹¹¹

2. Siouck Aebingha (met dezelfde¹¹² latere hand:) trouwde met Georg Leaukema.^{ah} Deze opgave is onjuist: zij trouwt met Watze Wytse van Cammingha, die sterft 18 december 1630. Van hen bleven portretten bewaard.¹¹³

3. Hette Aebingha,^{ai} ongehuwd gestorven 2 juli 1625 of '26 en begraven in Hallum.

4. Riurd Aebingha,^{aj} ongehuwd gestorven 18 juli 1632.

5. Sicco Aebingha,^{ak} getrouwd met Riemck van Galama, gestorven 16 oktober 1636 en bij zijn broers Hette en Riurd in Hallum begraven.¹¹⁴ De wapens van Sicco en Riemck worden in 1636 aangebracht in de slotpoort van Wiardastate in Goutum.¹¹⁵

Burmania geeft twee wapens "Aebingha in Blya". Het wapen links is het huidige wapen Aebingha van Humalda: in blauw een klimmende (zilveren) eenhoorn, vergezeld aan elke zijde van drie (gouden) sterren boven elkaar en aan de schildpunt van een (zilveren) wassenaar.¹¹⁶ Het wapen rechts vertoont: in blauw een klimmende zilveren eenhoorn, gemaakt en gehoord van goud, vergezeld van zes gouden sterren, een in de schildpunt, een in het schildhoofd en twee aan elke zijde boven elkaar. Helmteken: de eenhoorn uitkomend.

I. Anloff Aebingha heeft, naar uit oorkonden blijkt, geleefd in het jaar 1419 en 1438, van wie Syurd Aebingha afstamt.^a Anloff testeert in 1438.¹¹⁷ Hij is dan getrouwd met Hylka en heeft de volgende kinderen:

1. Syurd Aebingha,^b volgt II.
2. Tzaling Aebingha, 22ste abt van Mariëngaarde (1427-1462).¹¹⁸
3. Adzert Aebingha, in Mariëngaarde.

Volgens Anloffs testament kunnen goederen vervallen aan Beyka Abbengha, waarschijnlijk de vrouw van Syurd. Er is nog een Beyka in de familie geweest: Anloff vermaakt aan Tzaling "Beyke syn moders solveren knap". De formulering is niet eenduidig: was zij de moeder van Anloff of van Tzaling? In het laatste geval is Anloff ook getrouwd geweest met een Beyka.¹¹⁹

II. Syurd Aebingha, die tot vrouw nam Beits Bolta, die toen haar man was overleden ten tweeden male trouwde met Schelto Scheltema, zoals de oude man Sybe Scheltema mij vertelde.^b

In de genealogie Scheltema noemt Burmania als bewijs voor het tweede huwelijk van Beits Bolta een oorkonde uit 1497; zijn zegsman Sybe is een achterkleinzoon van deze

Schelto en Beits.¹²⁰ Een bevestiging van twee huwelijken van Beits Bolta lijkt te worden gevonden in het Register van de Aanbreng: in 1511 hebben haar kleinzoon Syurd Aebingha (IVa) uit het eerste huwelijk en haar schoondochter Frouck (Riemersma, weduwe van Syds Heemstra, hertrouwd met Sybeth Scheltema) gezamenlijk bezit in Hiaure (Westdongeradeel) en Anjum.¹²¹

III. Anloff Aebingha leefde omstreeks het jaar 1475.^c Hij leeft nog in 1491, sluit dan vrede met Groningen.¹²² In 1511 is daarentegen sprake van "Andlyff Abema erwen" en blijkt Aebingastate in bezit van Saepck Aebingen, kennelijk zijn weduwe.¹²³ Zij overlijdt uiterlijk 1514, wanneer de "erven Sapck Abinge weduwe" worden genoemd.¹²⁴ In 1524 scheiden Lieuwe en Adsert Aebingha de goederen die hen zijn nagelaten door hun ouders, waaronder Aebingastate, dat aan Adsert toevalt.¹²⁵ De overige kinderen zijn niet bij de scheiding betrokken. Zij zijn kennelijk geen volle broers en zusters van Lieuwe en Adsert, of reeds overleden. Dat laatste geldt echter zeker niet voor Eelck, die nog voorkomt in het testament van Adsert (IVc) van dat jaar. Op de zerk van Eelcks achterkleindochter Mary Tjaarda staat als wapen van Eelcks moeder dat van Scheltinga (een dubbele adelaar met een ster); op de zerk van Biuck Aebingha (IVa.2) en Werp Ropta is (bijna) hetzelfde wapen (een dubbele adelaar) volgens bijschrift dat van Jeppema.¹²⁶ Saepck, de moeder van Lieuwe en Adsert, is mogelijk een Scheltema: voogden over de kinderen van Lieuwe zijn in 1536 namelijk Adsert Aebingha en Gabbe Scheltema, die naaste familie worden genoemd.¹²⁷ Kinderen:

1. Syurd Aebingha,^d volgt IVa.
2. Lieuwe Aebingha,^e volgt IVb.
3. Adsert Aebingha,^f volgt IVc.
4. Eelck Aebingha trouwde doctor Petrus Cammingha.^g In de genealogie Camminga meldt Burmania dat Eelck is overleden in 1548, Peter in 1544.¹²⁸ Dit wordt bevestigd door het opschrift op hun zerk in de Jacobijnerkerk te Leeuwarden: als sterfdatum van Eelck wordt genoemd 5 februari 1548, van Peter is alleen het sterfjaar 1544 nog te ontcijferen.¹²⁹
5. Auck Aebingha trouwde Aliff Hemmema.^h In de genealogie Hemmema vermeldt Burmania dat Auck is overleden in 1554 met nalating van vier kinderen.¹³⁰
6. Bauck Aebingha trouwde eerst ... Sisma in Hallum, vervolgens Willem Heemster.ⁱ In 1540 is sprake van Adserts zwager Joest, mogelijk de eerste man van Bauck.¹³¹

IVa. Syurd Aebingha nam tot vrouw Beits Humada van Paesens, weduwe van Jarich Popma op Terschelling, bij wie hij de volgende kinderen kreeg, zoals blijkt uit zeker contract, gedateerd 1540.^d

Jarich Popma leeft nog in 1502.¹³² In 1511 is Syurd samen met Foppe, de zoon van de kennelijk al overleden Beits uit haar eerste huwelijk met Jarich Popma, eigenaar van 114 pondematen en drie steden in de burens te Ee.¹³³ Wanneer zijn broer Adsert (IVc) in 1524 testeert, is Syurd overleden. Uit kwartierwapens van nakomelingen kan worden afgeleid dat zijn vrouw Beits een Mockema is.¹³⁴ Een andere aanwijzing hiervoor is dat Syurd Aebingha in 1511 samen met Mockema's land verhuurt namens haar kinderen: met Popka Mockema in Anjum en met Gerbet Mockema in Paesens.¹³⁵

Burmania noemt in de genealogie Scheltema een Beits Sibetsdochter Scheltema, die trouwt met Syurd Aebingha van Blija; zij hebben een zoon Anliff. Chronologisch kan dit slaan op deze Syurd. Beits hertrouwt Ju Haersma alias Juwinga, en moet dus de tweede vrouw van Syurd zijn.¹³⁶ Hun zoon moet jong zijn overleden, want hij komt niet voor in het testament van Adsert (IVc) van 1524. Dit alles zou een plausibele verklaring zijn voor het verdwijnen van de naam Anloff uit de stamreeks. Kinderen van Syurd:

1. Frans Aebingha,^j volgt V.
2. Biuck Mada trouwde eerst Werp Ropta, vervolgens Sitse Aelva.^k *Het tweede huwelijk kan niet juist zijn: volgens het opschrift op hun zerk in Metslawier is Biuck overleden op 3 juli 1534 en Werp op 28 november 1551.¹³⁷ De verwarring zal zijn terug te voeren op het gegeven dat Sitse Aelva (van Bornwird) zich ook Humalda noemt.¹³⁸*

IVb. Lieuwe Aebingha nam tot vrouw een zekere Hollandse, uit wie weliswaar zekere kinderen zijn geboren, die echter allen stierven behalve één: Anloff Aebingha, uit wie kinderen zijn voortgekomen, maar zij zijn mij onbekend, ook al omdat zij verder tot geringe staat zijn vervallen.^e

Lieuue komt niet voor in het testament van Adsert (IVc) uit 1524, mogelijk omdat zij tegen elkaar procederen.¹³⁹ In 1532 procedeert Lyeuwe Abbinga van Blijje tegen Abbe Syucxma.¹⁴⁰ Lieuwe trouwt eerst Aeff mr. Jan Melisdr, die sterft voor 1528; daarna Marguerita van Diemen. Marguerita procedeert in 1536 als weduwe van Lieuwe tegen de voogden van hun kinderen.¹⁴¹ In 1540 zijn de "Lyuwe Aebbama erffgenamen" eigenaar van land dat in 1511 door Saepck was aangebracht.¹⁴² Kinderen:

1. Anloff Aebingha, wiens kinderen, eveneens uit een buitenlandse echtgenote, ik weet niet wie, tot armoede zijn vervallen, en ik weet niet waar zij gebleven zijn.¹ In 1549 trekt Oolof Leeuwensz van Abinga een losrente van 9 rijns gulden van het Nieuwe Nonnenklooster (St. Dionisius of Ter Lelie) van de Derde orde van St. Franciscus te Amsterdam.
2. Wyve Leeuwendr Abinga, geboren 1521/1522, 1565 suppriorin, 1571 priorin van het Nieuwe Nonnenklooster in Amsterdam, sterft 29 januari 1575.
3. Thyman Leeuwensz Sael, geboren 1523/1524, krankzinnig, provenier in het Nieuwe Nonnenklooster, sterft 5 februari 1574.
4. Alyt, trouwt met Guert Dircxz hennepcooper, 1557 zwager van Wyve Abinga. Alyt sterft voor 1557 en laat haar kinderen o.a. 250 caroligulden en land bij Dokkum na.
5. NN, geboren voor 23 juli 1528. Op die datum erkent Leeuwe Abinga dat zijn vijf kinderen bij Aeff mr. Jan Melisdr van hun moeder renten erfdien. Hieruit blijkt dat Lieuwe Aebingha behalve de vorige kinderen kinderen nog een vijfde kind had.

IVc. Adsert Aebingha had als eerste vrouw Tiemck Cammingha, zuster van doctor Petrus Cammingha, zoals blijkt uit het testament van diezelfde Tiemck, gedateerd 1524, uit wie één dochter werd geboren met de naam Tiemck.^f

Adsert krijgt Aebingastate te Blija toebedeeld bij scheiding in 1524 (zie III). Tiemck testeert volgens de genealogie Camminga in 1524 en overlijdt kort daarna.¹⁴³ Haar testament is niet bewaard, wel dat van Adsert, ook uit 1524.¹⁴⁴ Daaruit blijkt dat hij op dat moment geen echte kinderen heeft, maar wel een dochter Anna, die niet tot erfgename wordt benoemd. Ze zal dus een buitenechtelijk kind zijn geweest. In 1540 bezit Aedgert Abinga de in 1511 door Saepck aangebrachte 134 pondematen te Blija en 43 pondematen onder Huizum, die in 1511 nog in bezit waren van Siuck Camminga, de vader van Tiemck.¹⁴⁵ Adsert is overleden tussen 1547 en 1549 (zie na IVc.4). Uit het eerste huwelijk:

1. Tiemck Aebingha, uit het eerste huwelijksbed geboren, stierf als meisje, en liet haar vader Idsard na als erfgenaam, zoals blijkt uit zeker proces dat voornoemde Adsert Aebingha, haar vader, aanspande tegen doctor Petrus Camminga.^m Adsert procedeert in 1541 samen met¹⁴⁶ en in 1544 tegen¹⁴⁷ zijn zwager dr. Pieter Camminga.

Na haar trouwde hij een tweede, met de naam Wits Itsma, weduwe van Uiibo Reinsma, uit wie één dochter werd geboren met de naam Tiemck.¹ Van Adserts tweede vrouw zijn testamenten bewaard uit 1540 en 1544.¹⁴⁸ Haar eerste man noemt zij Wybe Saeckles, bij

wie zij vier kinderen heeft: zoons Johannes en Werp en dochters Fraw (blijkt in 1544 overleden met nalating van kinderen) en Teeike (in klooster Bethlehem). Bij Adsert heeft zij in 1540 twee zoons, Wybe en Andleff; in 1544 blijken deze overleden, maar dan is inmiddels Tiemck geboren. Dat Wits een Itsma was, blijkt uit de kwartierwapens op de zerk van het zontje van haar dochter Tiemck (zie IVc.4). Uit het tweede huwelijk:

2. Wybe Aebingha.
3. Andleff Aebingha.
4. Tiemck Aebingha, enige dochter uit het tweede huwelijksbed, trouwde Goffe Douuisz Aebingha van Hijum, van wie zij weliswaar twee zoons kreeg, die echter als jongens vóór de moeder stierven.ⁿ Eén van deze kinderen heet Douwe, overleden op 3 oktober 1553, veertien dagen oud, zoals blijkt uit zijn zerkje in de kerk te Blija.¹⁴⁹

De wapens Aebingha van Hijum en Aebingha van Blija onder één helm verenigd op het kinderzerkje uit 1556 van Douwe Aebingha van Hijum (Vb.1) in de kerk van Blija.

In 1547 doen Douwa Burmania en Haring Sythiama als zoenslieden uitspraak in een geschil tussen Adsert, mede namens zijn dochter Tiemck, gehuwd met Goffe Aebingha, enerzijds, en Johannes Renskama, mede namens zijn broer Worp, en Kempo Wynia namens de weeskinderen van Fraw Renskama bij wijlen Syuck Wynia.¹⁵⁰ In 1549 volgt een nieuwe uitspraak, waarin aan Worp wordt toegewezen wat Tiemck (Adserts dochter uit zijn eerste huwelijk) naliet aan wijlen Adsert en haar halfzuster Tiemck.¹⁵¹ In 1558 laat deze Tiemck Aebingastate te Blija na aan haar man Goffe.¹⁵² Een jaar later procedeert Goffe tegen Deithie Wynia en Saepke Wynia, vrouw van Ulbe Aylva, over de nalatenschap van zijn schoonmoeder Wyts en zijn echtgenote Tiemck.¹⁵³ In 1580 blijkt Aebingastate in bezit van Deithie.¹⁵⁴

V. Frans Aebingha, die zich weldra naar de familie van zijn moeder Frans Humada ging noemen, had twee echtgenotes. Geel Mellema, dochter van Poppe Mellema uit Its Galema, bij wie hij geen kroost naliet. Ten tweede Anna Feitsma, uit wie de volgende kinderen zijn geboren.¹

In het testament van zijn oom Adsert (IVc) wordt Frans genoemd als zoon van een overleden broer. Volgens het opschrift op zijn zerk te Ee is hij overleden op 8 december 1557, zijn tweede vrouw op 17 april 1559.¹⁵⁵ In 1552 laat het echtpaar zich portretteren; Frans is dan volgens het bijschrift 45 jaar, Anna 42.¹⁵⁶ Dat Frans zich inderdaad naar Humalda noemt, blijkt uit het Beneficialboek: "Frans Humalda staeden".¹⁵⁷ Burmania vergist zich bij Geels moeder Its Galema: elders noemt hij Geel een dochter van Poppe Remmersma alias Mellema en Eets Gaukema. Deze opgave is correct.¹⁵⁸ Kinderen:

1. Geel Mada trouwde Frans Canters.^o Zij wonen op Humalda te Ee wanneer ze in 1565 kinderloos testeren; Geel Humalda vermaakt haar aandeel in de landerijen van Humaldastate aan haar broer Syuck en legateert een en ander aan haar twee nog levende zusters. Hun namen en die van hun partners kloppen met de opgave van Burmania; ook Botto Herbranda wordt bedacht.¹⁵⁹ Frans overlijdt in 1558 te Leeuwarden, Geel leeft nog in 1592.¹⁶⁰
2. Tiemck Mada trouwde Janke Osinga.^p Volgens het opschrift op haar zerk in de kerk te Schettens overleed Tiemck Humalda op 26 maart 1575.¹⁶¹
3. Bets Mada trouwde Botte Branda.^q Volgens opschrift op de zerk van haar ouders is Beits Humalda te Ee overleden op 3 april 1560, 22 jaar oud, vrouw van Botto Herbranda.¹⁶²
4. Byuck Mada trouwde meester Hoite Meinsma, advocaat in de Hoge Raad te Leeuwarden.^r
5. Syuck Mada,^s volgt VI.

VI. Syuck Mada nam tot vrouw eerst Mari Herema, dochter van Bocco Herema uit Wits Hanya, ten tweede Franske Grustera, dochter van Jeppe Grustera geboren uit Hil Roorda, ten derde Geel Heringa, weduwe van Sicco Tzessens. Uit de eerste werd één zoon, Bocco, geboren, uit de tweede had hij de volgende, uit de laatste kreeg hij geen kroost. En Geel overleed in het jaar 1608.^s

Syuck Humalda woont in 1580 op Humalda te Ee.¹⁶³ Hij leeft nog in 1582, maar in 1585 worden voogden over zijn minderjarige kinderen Hil en Frans genoemd. In 1579 verkoopt Franske Gruystra, vrouw van Syuck Humalda, een rente te Britsum.¹⁶⁴ De opgave van de derde vrouw kan niet juist zijn: in 1611 wordt Franske vermeld als weduwe van Syuck.¹⁶⁵ Uit het eerste huwelijk:

1. Bocco Humada nam tot vrouw Ricx Eminga, dochter van Sids Eminga.^t Het huwelijk van Bocke Humalda en Rixt Eminga wordt afgekondigd te Leeuwarden in 1597. Uit het tweede huwelijk:
2. Hilke Mada trouwde (met latere hand, van Upcke van Burmania jr.:) Orc Doiem, raadsheer in het Hof.^u Het huwelijk van Hylk Humalda en Ork van Doiem wordt afgekondigd te Leeuwarden in 1603.
3. Frans Malda,^v volgt VII.

VII. Frans Malda (de rest met de hand van Upcke van Burmania jr.:) nam tot vrouw Ibel Meckmans.^w Frans Humalda trouwt eerst Tiemck Osinga (kleindochter van zijn oudtante Tiemck en Janke Osinga; zie V.2), in 1614 Ebel Meckema.¹⁶⁶ Frans en Ebel wonen op Humaldastate te Ee als zij testeren op 10 oktober 1615.¹⁶⁷ Volgens zerken en een rouwbord in de kerk te Ee is Frans overleden op 3 augustus 1621, 41 jaar oud; Tiemck op 20 oktober 1608; Ebel op 3 januari 1662, 74 jaar oud.¹⁶⁸

Uit het eerste huwelijk:

1. Tiemck Aebingha. Volgens opschrift op de zerk van haar ouders te Ee is zij overleden op 26 mei 1642, 34 jaar oud.¹⁶⁹

Uit het tweede huwelijk:

2. Siuck Humalda nam tot vrouw Catharina Hottinga.^w Het huwelijk wordt voltrokken te Sexbierum op 18 januari 1657. Catharina is overleden op 16 januari 1675, waarna Siuck hertrouwt met Deyisen Roorda. Hij woont op Humaldastate en overlijdt in 1679.¹⁷⁰
3. Philippus Humalda nam tot vrouw Helena Burmania.^x Siuck en Philippus zijn geboren na 1615: zij komen nog niet voor in het testament van Frans en Ebel van 10 oktober van dat jaar.¹⁷¹ In 1681 wordt Helena vermeld als weduwe.¹⁷²

TRANSCRIPTIE

AEBINGHA de HYEM (folio 30v)

a Goffo Aebingha uxorem duxit Katharinam Roorda Goffo Roorda filiam atque hos sequentes 4 reliquit liberos ut patet ex testamento Riffredi Roorda senioris fratris predictae Catharinae in dato 1442 et divisione haereditatis insuper secuta inter horum liberos et Joannem atque Riffridum juniorem filios predicti Riffredi senioris in dato 1455. **b ex a** Taco Aebingha interemptus videtur. **c ex a** Fecco Aebingha hoefling in Hiem uxorem habuit Ayl Jelmera Sakeri Heringa filiam ut patet ex testamento Ritskonis Jelmera et aliis literis in dato 1468 unde etiam liquet hunc Fecconem emisse statum sive Offinga state in Hallum quum hodie Schelte Aebingha possidet. Reliquit autem hic Fecco ex predicta uxore sua sequentes liberos ut constat ex contractu quodam inter eos et Ju Roorda cum Catharina sorore sua [...] de dote Catharine Roorda aviae suae in dato 1501. **d ex a** mr. Werp Aebingha pastor fuit in Steens, obiit anno 1492. **e ex a** Douuo Aebingha in Steens uxores binas habuit priorem Ayl Heemstra ut patet ex instrumento dotali in dato 1468, alteram Sit Eminga, nam haec alibi noverca dicitur sequentis Taconis ex hac autem non procreavit ex illa vera sequentes duos filios ut patet ex ipsius Douuonis testamento in dato 1492 in quo solos hos duos filios heredes instituit omnium bonorum. **f ex c** Schelto Aebingha qui alibi etiam Schelte Donia dicitur propter statum Donia quem possidebat in Hallum uxorem habuit Hilck Donia Riurd Donia filiam viduam Bottonis Liunia ut constat ex literis in dato 1494 et procesu quodam quem sustinuit Hetto Aebingha contra Camminganos de dominio Amlandiae. Ex his procreati Riurd. **g ex c** Bennert Aebingha ex uxore sua His Aebingha duas reliquit filias. **h ex c** Gosse Fecconis Aebingha cuius mentio fit in quodam contractu de dato 1507. **i ex c** Taco Aebingha. **j ex c** tres videntur quoque fuisse filiae huius Fecconis nam in testamento quodam de dato 1501 fit mentio Joannis, Bennert et Kemponis qui ibidem dicuntur generes horum Scheltonis, Bennert, Goffonis et Taconis. **k ex c** similiter mentio fit cuiusdam filiae Fecconis in testamento Syds Botnya in dato 1491 que fuit monialis in Foswert. **l ex e** Goffe Douuezoon Aebingha in Steens binas habuit uxores Doed Oetsma ex qua Gosse et Riem progeniti, et Catharinam Gratingha ex qua Douue et Taco ut patent haec ex ipsius Goffonis testamento in dato 1511 quo ipso anno ille obiit ut constat ex mortyriologio in Steens. **m ex e** Taco Douuezoon Aebingha uxorem duxit Saepk Itma, ex qua unica procreata sobole decessit in Steens, et post ipsum infans ipse ante matrem. **n ex f** Riurd Aebingha Scheltonis fuisse filium patet ex literis in dato 1513 qui uxorem duxit Id Dekema, ex quibus sequentes procreati liberi, et obiit ipse anno 1559, illa vero 1551. **o ex f** Rixt Aebingha sororem huius Riurd fuisse constat ex literis in dato 1540 et prima nupsisse NN, deinde Petro Aelua atque ex neutro sobole procreata tandem decessisse constat ex literis in dato 1537 et 1540. **p ex g** His Aebingha nupsit Haringh Heringha cum quo statum Aebinganum in Hiem in dotum a parentibus accepit ut id mihi constat ex literis in dato 1540. **q ex l** Gosse Aebingha uxorem duxit Sirksen Donia et obiit ille anno 1515, illa vero 1524 apud Minoritas Leoverdiae sepulta, maritus in Steens. **r ex l** Rieme Aebingha nupsit Pier Montis homini plebeo. **s ex l** Douuo Aebingha uxorem duxit Catharinam Offenhusen Hans Douuis ex Saeck Popkemahuis filiam quae ipsa obiit anno 1530, ipse vero 1547. **t ex l** Taco sive Teth Aebingha, nam ex testamento patris Goffoni decerni non potest utrum Taco cum Teth dicatur. **u ex n** Hette Aebingha uxorem duxit Siouck Cammingha qui ex multis pro-

creatis liberis hos tantum decedentes relinquerunt. **v ex n** Anna Aebingha virgo obiit anno 1559. **w ex q** Gosso Gossonis Aebingha filius unicus in florida aetate decessit anno 1532 relinquens matrem Sircksen Donia heredem, Leoverdie apud Minoritas sepultus ad latus matris suae. **x ex s** Goffe Aebingha tres ordine habuit uxores: Tiemck Aebingha Adzert Aebingha in Blye ex Wyts Itsma filiam; Lisk Heringha Hobbe Heringha ex Doed Eelsma filiam; et Byuck Cammingha Watze Cammingha ex Byuck Aelua filiam. Ex prima duos habuit filios qui ante matrem pueri decesserunt, ex altera non procreavit, ex tertia sequentes reliquit filias quinque. **y ex u** Schelto Aebingha uxorem duxit Gerlant Liaukema. **z ex u** Riurd Aebingha adhuc juvenis decessit. **aa ex u** Id Aebingha similiter iuvenula decessit. **ab ex x** Lisk Aebingha in puerile aetate febre pestilentiali ablata est. **ac ex x** Tiemck Aebingha nupsit Tialingh Camstera. **ad ex x** Trin Aebingha simul cum sorore Lisk peste interiit. **ae ex x** Doue Aebingha infans obiit. **af ex x** Rints Aebingha similiter infans decessit e vivis. **ag ex y** Schelto Aebingha in uxorem duxit Hilck Cammingha, <m.a.h.> deinde Bronckhorst. Ex priori unam, ex altera duas reliquit filias. **ah ex y** Siouck <m.a.h.> nupsit Georgio Leaukema. **ai ex y** Hette Aebingha. **aj ex y** Riurd Aebingha. **ak ex y** Siccio Aebingha.

AEBINGHA de BLIJE (folio 31r)

a Anloff Abingha constat ex literis vixisse anno 1419 et 1438, ex quo progenitus: **b ex a** Syurd Aebingha, qui uxorem duxit Beits Bolta, que hoc suo marito mortuo secundo nupsit Scheltoni Scheltema, ut retulit mihi vir senex Sybe Scheltema. **c ex b** Anloff Aebingha vixit circa annum 1475. **d ex c** Syurd Aebingha uxorem duxit Beits Humada de Pasens, viduam Jarichi Popma opper Schilge, ex qua sequentes suscepit liberos, ut patet ex contractu quadam in dato 1540. **e ex c** Lieue Aebingha uxorem duxit quandam Hollandinam, ex quibus liberi quidem procreati sunt, qui omnes interiere preter unicum: Anloff Aebingha, ex quo liberi procreati, sed mihi incogniti ac propter conditionem tenuam prorsus ingeniti. **f ex c** Adsert Aebingha priorem uxorem habuit Tiemck Cammingha, doctoris Petri Cammingha sororem, ut patet ex testamento ipsius Tiemck in dato 1524 ex <qua> unica procreata filia nomine Tiemck. Post hanc alteram duxit nomine Wits Itsma, viduam Uibonis Reinsma, ex qua similiter unam procreavit filiam, nomine Tiemck. **g ex c** Eesck Aebingha nupsit doctori Petro Cammingha. **h ex c** Auck Aebingha nupsit Aliff Hemmema. **i ex c** Bauck Aebingha nupsit primo ... Sisma in Hallum, deinde Willem Heemstera. **j ex d** Frans Aebingha, qui iam ex matris familia Frans Humada nominari cepit, duas habuit uxores: Geel Mellema, Poppe Mellema ex Its Galema filiam, ex qua nullam reliquit sobolem; alteram Annam Feitsma, ex qua sequentes liberi procreati sunt. **k ex d** Biuck Mada primo nupsit Werp Ropta, deinde Sitse Aelva. **l ex e** Anloff Aebingha e cui liberi similiter ex uxore extranea nescio qui procreati ad paupertatem redacti, et nescio quo diversi sunt. **m ex f** Tiemck Aebingha, ex priori thoro procreata, virgo obiit, ac patrem Idsardum heredum reliquit, ut patet ex processu quodam quem sustinuit predictus Adsert Aebingha, pater eius, contra doctorem Petrum Camminga. **n ex f** Tiemck Aebingha, filia unica ex altero thoro, nupsit Goffe Doue zoon Aebingha de Hyem, ex quo quidem duos peperit filios, qui pueri ante matrem obierunt. **o ex j** Geel Mada nupsit Frans Canters. **p ex j** Tiemck Mada nupsit Jance Osinga. **q ex j** Bets Mada nupsit Botte Branda. **r ex j** Byuck Mada nupsit mr Hoite Meinsma, advocato in Suprema Curia Leouerdienis. **s ex j** Syuck Mada uxorem duxit primam Mari Herema, Bocco Herema ex Wits Hanyta filiam, alteram Franske Grustera, Jeppe Grustera ex Hil Roorda ingenuam filiam, tertiam Geel Heringa, viduam Sicconis Tzessens. Ex prima unicum filium, Bocconem, procreavit, ex altera sequentes habuit, ex postrema nullam suscepit prolem. Et obiit Geel anno 1608. **t ex s** Bocco Humada uxorem duxit Ricx Eminga, Sids Eminga filiam. **u ex s** Hilke Mada nupsit <m.a.h.> Orconi Doiem in Curia Senatui. **v ex s** Frans Malda uxorem duxit <rest m.a.h.> Ibel Meckmans. **w ex v** Siuck Humalda uxorem duxit Catharinam Hottinga. **x ex v** Philippus Humalda uxorem duxit Helenam Burmania.

LITERATUUR

AdVD: J.C. Tjessinga (ed.), *De Aanbreng der Vijf Deelen van 1511 en 1514* (Assen 1942-1954).

BB: J. van Leeuwen (ed.), *Beneficialboeken van Friesland* (Leeuwarden 1850).

BfdS: T.G. de Vries, *It Boek fan de Swan* (Drachten 1959).

Doys: Gerlich Doys, "Libri quattuor", PBF, hs Doys.

DVF (1924): S.A. Waller Zeper, "De collectie Burmania-Eysinga", *DVF* 27 (1924) 119-124.

DVF (1839): H. Baerdts van Sminia, "Het geslacht Aebingha te Hijum en Hallum", *DVF* 1 (1839) 345-355.

Fr. Brieven: P. Gerbenzon e.a. (ed.), *Friese brieven uit de 15e en 16e eeuw* (Groningen 1967).

Fr. Heraldiek: *Catalogus der tentoonstelling van Friesche heraldiek in het Friesch Museum* (Leeuwarden 1942).

Fr. Nammen: *Fryske Nammen* 1-9 (Leeuwarden 1978-1993).

Fr. Zilver: *Fries Zilver*. Catalogus Fries Museum. 2e dr. (Arnhem 1985).

FT: G. Verhoeven en J.A. Mol (ed.), *Friese testamenten tot 1550* (Leeuwarden 1994).

FVA (1897): D. Cannegieter, "Offingaburg en Aebbingastate te Hallum", *Friesche Volksalmanak* (1897) 1-37.

GAL: Gemeentearchief Leeuwarden.

GDW: A. Pathuis, *Groninger Gedenkwaardigheden. Teksten, wapens en huismerken van 1298-1814* (Assen 1977).

GFL: *Grafschriften tussen Flie en Lauwers*, III: Leeuwarden, Galileeërkerk, H.M. Menzonides ed., IV: *Menaldumadeel*, D.J. van der Meer ed. (Leeuwarden 1950-1969).

GJB (1963): J. Visser, "Het wapen der familie Heringa", *Genealogysk Jierboekje* (1963) 35 e.v. en R.S. Roarda, "Canter", *GJB* (1963) 67 e.v.; *GJB* (1988): D.J. van der Meer en Ype Brouwers, "Aebingha van Humalda", *Genealogysk Jierboek* (1988) 76-86.

GPCV: *Groot Placcaat en Charterboek van Vriesland* (Leeuwarden 1768-1795).

IB (1969): J. Visser, "Wapens út de Conscriptio Exulum (1584)", *It Beaken* (1969) 151-190.

JR: Josias Rispens, "Stamboek der oude Friesche edele geslachten, met groote moeyte opgesocht, eerst door Sybolt van Adelen van Cronenburgh ende naderhants door P. van Albada ende oock J[osias] R[ispens]", RAF, Fries Genootschap, inv. nr. 968.

LA1540: J.A. Mol (ed.), *Leuwerderadeels aenbrengh gemaect int jaer 1540* (Leeuwarden 1989).

Nalezing: A.J. Andreae, *Nalezing op de nieuwe naamlijst van grietmannen van Jhr.Mr. H. Baerdts van Sminia* (Leeuwarden 1893).

NL (1942): M.A. Beelaerts van Blokland, "Aantekeningen over oude Friesche geslachten", *Nederlandsche Leeuw* (1942) 60-65; *NL* (1989): M.A. Beelaerts van Blokland, "Nogmaals Aebingha van Humalda", *NL* (1989) 5-13 en idem, "Van Aylva", *NL* (1989) 14-66.

NO: H. van den Berg, *Noordelijk Oostergo*, I: *Ferwerderadeel*, II: *De Dongeradelen*, III: *Dantumadeel*, IV: *Kollumerland en Nieuw Kruisland* ('s-Gravenhage 1981-1989).

OFO: P. Sipma en O. Vries (ed.), *Oudfries(ch)e oorkonden I-IV* ('s-Gravenhage 1927-1977).

Pax: M.G. Oosterhout e.a. (ed.), *Pax Groningana. 204 oorkonden út it Grinzer Gemeente-archyf* (Groningen 1975).

PBF: Provinciale Bibliotheek van Friesland.

PKAF: J.A. Mol en P.N. Noomen, *Prekadastrale Atlas fan Fryslân I-VIII* (Leeuwarden 1988-1994); dl. VII bezorgd door M. Schroor.

RAF: Ryksargyf yn Fryslân.

- RAG: Rijksarchief in Groningen.
 RGO: J. Reitsma (ed.), *Register van geestelijke opkomsten van Oostergo 1580-1581* (Leeuwarden 1888).
 Rietstap, *Wapens*: J.B. Rietstap, *De wapens van den tegenwoordigen en den vroegeren Nederlandschen adel* (Groningen 1890).
 RR: RAF, Rentmeestersrekeningen; vergelijk: R.S. Roarda, *Nammen fan keapers en forkeapers út de Rintmastersrekkens 1518-1575* (Leeuwarden 1965).
 Ryda: I. Telling (ed.), *Register van den Aanbreng van 1511* (Leeuwarden 1880).
 SFA: M. de Haan Hettema en A. van Halmael jr., *Stamboek van den Frieschen, vroegeren en lateren adel* (Leeuwarden 1846).
 Sibrandus Leo: *Sibrandus Leo's Abtenlevens der Friesche kloosters Mariëngaard en Lidlum*, D.A. Wumkes ed. (Bolsward 1928).
 Spionagerapport 1468: N.E. Algra (ed.), *Een spionagerapport van omstreeks 1468* (Leeuwarden 1967).
 UvB: Het zogenaamde Burmaniaboek (1597-1604) door Upco a Burmania, bestaande uit de onderdelen "Tractatus de nobilitate", "Genealogia ac series principum, ducum et regum Frisiae", "De situ, magnitudine et partitione Frisiae", gevolgd door de adelsgenealogieën, RAF, Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen, inv. nr. 1323b.
 Wassenbergh, *L'art*: A. Wassenbergh, *L'art du portrait en Frise au 16e siècle* (Leiden 1934).
 Wassenbergh, *Portretkunst*: A. Wassenbergh, *De portretkunst in Friesland in de 17e eeuw* (Herdr. Lochem 1967).
 Winsemius: P. Winsemius, *Chronique ofte historische geschiedenis van Vrieslant* (Franeker 1622).
 Worp van Thabor: J.G. Ottema (ed.), *Worperi Thaborita Chronicon Frisiae libri III* en *Worp van Thabor, Kronijk van Friesland IV-V* (Leeuwarden 1847-1871).
 Wybrands, *Gesta Abbatum*: A.W. Wybrands (ed.), *Gesta Abbatum Orti Sancte Marie* (Leeuwarden 1879).

NOTEN

1. Zie voor de persoon van Burmania verder: *DVF* (1924) 119 e.v.
2. Een tekening van zijn grafzerk te Stiens door A. Martin berust in de collectie van het Fries Museum.
3. RAF, Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen, inv. nr. 1323b. Wij citeren het handschrift verder als UvB.
4. Het boek zelf heeft geen titel. Vaak wordt het met de titel van het eerste onderdeel "Tractatus de nobilitate" geciteerd. De door ons gebruikte titel "Frisicae nobilitatis genealogia" is ontleend aan UvB, f. 65r.
5. RAF, Van Eysinga-Vegelin van Claerbergen, inv. nr. 1323c.
6. Deze copie werd door De Haan Hettema gebruikt voor het Stamboek van den Frieschen Adel. *DVF* (1924) 122 nt. 2; *SFA* I, iv.
7. Zie bijv. J. Visser, "Falske, ûnbitroubere en ûnwisse genealogyen yn Fryslân", *DVF* (1975) 32-42.
8. P.N. Noomen, "St. Magnus", *DVF* (1989) 7-32, ald. 9-11; idem, "Buwaldaburen", *GJB* (1989) 31-48, ald. 34-35; vergelijk ook: G. Verhoeven en J.A. Mol, *FT*, xxii-xxiii, 485-543.
9. B. de Vries en Y. Kuiper, "Een vrije Fries die baron wilde worden", *IB* (1983) 196-221.

10. De wapens worden vergeleken met: Rietstap, *Wapens*. Dit werk is voorzover het Friesland betreft een compilatie van de wapens uit JR, UvB en SFA. Het heeft daarom geen zelfstandige wetenschappelijke waarde. Als naslagwerk voor adellijke wapens wordt het echter veel gebruikt. Rietstap noemt dit wapen ten onrechte "Aebinga tot Bly" (wrsch. in navolging van JR, f. 943).
11. Rietstap, *Wapens*, 281, beschouwt de schildvoet als het onderste veld van een doorsneden schild en beschrijft de adelaarskop en -hals als van zilver. Contemporaine afbeeldingen laten zien dat Burmania's afbeelding de juiste is.
12. *OFO* IV, nr. 39.
13. *GDW*, nr. 346 (1565); *NO* I, 155, 186 (1559). Varianten bij noot 53, 59 en 102.
14. *GFL* IV, 61-62 (1617). Variant bij noot 98.
15. *OFO* IV, nr. 11; *FT*, nr. 13 (1450): inderdaad wordt Ayle genoemd als zuster van Saskers zoons Remmeka, Kempa en Haya.
16. Zie voor Offingastate: *DVF* 1 (1839) 345-355; *FVA* (1897) 1-37; *NO* I, 146, 158-159, 191.
17. RAG, Lulema, inv. nr. 212; *DVF* 1 (1839) 347; zie noot 108.
18. Tekening van J. Stellingwerf (1723), collectie Fries Museum.
19. *BfdS*, 60.
20. *OFO* I, nr. 299.
21. *BB*, 102: in 1543 was dit eeuwig deel, samen met de levering van "vrydaechsbroeden" en met een rente tengevolge van een landruil tussen de Aebinga's en de pastorie, vastgezet op een rente uit 5 pondematen.
22. *OFO* I, nr. 433.
23. Winsemius, 392.
24. Sibrandus Leo, 25-27, 92-93; Wybrands, *Gesta Abbatum*, 253-255: "ex nobilioribus Frisie originem habuit". JR, f. 268, identificeert deze abt met Taco Goffes (Ia.1). Vanwege de chronologie lijkt de opgave van Doys, f. 291 e.v., dat Taco Feckes (IIa.4) de abt was, waarschijnlijker.
25. *OFO* I, nr. 433.
26. *OFO* I, nr. 452 (1501). Zie voor Hennama of Hinnema in Jelsum ook: *OFO* IV, nr. 21 (1457); *OFO* I, nr. 255 (1475); *FT*, nr. 134, p. 267 r.19 (1534); UvB, f. 67r (wapen: 3 lelies, 2:1; helmteken: een uitkomend hert).
27. UvB s.v. "Harinxma/Donia".
28. *OFO* I, nr. 452.
29. GAL, Ritske Boelema Gasthuis, inv. nr. 198; *FT*, nr. 130 (bijlage 5).
30. Zie voor Mutselwirda ook bij Bennert Aebingha (IIIb).
31. In dit huwelijkscontract werd vermeld dat Ayl een dochter was van Sippe (Tiaerda alias) Heemstra en Ansk (Heemstera). Zie UvB s.v. "Heemstera".
32. Worp van Thabor IV, 110.
33. *Spionagerapport 1468*, 15.
34. *OFO* II, nr. 93.
35. *OFO* I, nr. 327.
36. *OFO* I, nr. 355.
37. Zie voor hem: *DVF* 1 (1839) 347; *FVA* (1897) 5-6.
38. Zie voor Doniastate: Worp van Thabor IV, 111 (1463); *DVF* 1 (1839) 345-355; *FVA* (1897) 1-37; *NO* I, 171-172, 208.
39. *OFO* IV, nr. 104; UvB s.v. "Ielmera": Romko Ielmera werd naar Donia State in Hallum doorgaans Romke Donia genoemd.
40. *OFO* IV, nr. 104.

41. Vergelijk ook: *RvdA* III, 19 (1540): "Reuert Aebbinga ende Rixt Aebbinga zyn suster".
42. Zie voor de goederen van de Aebinga's: *RvdA* I, 56-58, 62-70, 105-109 (1511, resp. Hijum, Stiens, Hallum); *LA1540*, 160-197, 211-214 (1540, resp. Stiens, Hijum); *RvdA* III, 1-31 (1540, Hallum); *BB*, 96-100, 101-102, 144-146 (1543, resp. Stiens, Hijum, Hallum).
43. *NO* I, 155, 184-185. Zie voor Peter Aylva ook: *NL* (1989) 30.
44. *OFO* II, nr. 192 (1495); *Fr. Brieven*, 21-23 (1497?).
45. Winsemius, 392.
46. Winsemius, 402; vergelijk *RvdA* IV, 69, 78.
47. *OFO* I, nr. 506.
48. *OFO* III, nr. 33.
49. *AdVD* I, 12, 75. Zie voor de rechten van de Aebinga's in Mutselwirda ook bij Tiets Feckedr (IIa.6); voor de ligging: *PKAF* IV, 18, 96-98, FC12.
50. *GPCV* II, 340 (1516).
51. *GPCV* II, 345, 347 (1517).
52. Zie bijv. UvB's omschrijving "His Aebingha" en *SFA* II, 5, nt. 7.
53. *GJB* (1963) 35-36; *RAF*, verz. grafschriften Westdongeradeel, Hantumhuizen (Rinia met de ster en de twee klavers).
54. *SFA* II, 5 nt. 7: "aanteekening van jr. R. baron van Breugel, uit geschrift van P. van Buygers". His zou weduwe van Pieter Sybrantz Auckama zijn geweest.
55. Zij trouwden op 2 december 1532 (*RAF*, HvF WW7 148), wrsch. op Eeckingastins te Winsum. De tekst van het contract in *RAF*, Liauckema, inv. nr. 354 (onjuist gedateerd 1535, afschr. 1612/1614); vergelijk *SFA* II, 5 nt. 7 (afschr. 1612).
56. *FT*, nr. 130 (bijlage 5).
57. *GDW*, nr. 346: gedeeld. 1. een halve adelaar; 2. een gekroonde gotische minuskel a. De moeder van Bennerts vrouw voerde volgens dezelfde zerk: een hartschild, zoomsgewijs vergezeld van acht rozen.
58. *GFL* III, 39, 99 nr. 65-68.
59. Het wapen links beneden (een dubbele adelaar zonder meer) zou van Ritske's eerste vrouw Tiets Aebingha (IIa.6) geweest kunnen zijn, hetgeen klopt met Bennerts wapen op de zerk van Binnert van Heringa (zie noot 53); het wapen rechtsboven is mogelijk van Ritske's moeder Jetske Donia van Jelmera (vgl. *GFL* III, 35, 98 nr. 55).
60. UvB s.v. "Jelmera/Heringa".
61. *GDW*, nr. 1172 (Aebinga/Adelen) en p. 913. Zie voor het juiste wapen Van Adelen: Wassenbergh, *L'art*, XI.
62. Saker en Hille, erfgenamen van mr. Goesen Alma: GA Groningen, St. Anthoniegasthuis, inv. nr. 25a, reg. 1-2, 3*. Hun kinderen: 1. N.N., gest. 1561; 2. Goossen; 3. Eppe; 4. Gele; 5. Elisabeth; 6. Eelcke (GA Groningen, Parochiekerken, inv. nr. 34; ibidem, RA IIIa; *RAF*, HvF WW7 148; *SFA* I, 81). De acht rozen en het hartschild in het wapen van Gele's moeder (zie noot 57) zijn inderdaad een variant van het wapen Jarges. Het voorgaande volgens een hypothese van drs. Redmer Alma te Groningen, waarvoor onze dank. De omschrijving "Aynga" voor het wapen met de gekroonde a - dat volgens deze constructie dus "Alma" zou zijn - op Ritske Boeema's zerk in Mensonides' beschrijving (*GFL* III, 39) is wrsch. ontleend aan JR, f. 904, 941 e.v., waar dit wapen wordt toegeschreven aan Tyemck Halbets Aynga, in 1472 vrouw van Lieuwe Juckema (UvB s.v. "Juckema") en in 1465 wrsch. oomzegster van Romko Aynga uit Jislum (*FT*, nr. 23). Ayngastate te Jislum kwam wrsch. via een Kinsck Ayngé, getr. met Kempo Itma aan Tiets Itsma, getr. met Gabbo Scheltema (UvB s.v. "Itma" en "Scheltema"; *RvdA* III, 106; *BB*, 147).
63. Zie noot 53.
64. *RGO*, 59.
65. UvB s.v. "Camstera": "Saker Heringa qui huic Groningae demigravit uxorem habuit Hil Aebingha Bennert Aebingha filiam".
66. Zie noot 55.
67. *GDW*, nr. 346.
68. Volgens UvB s.v. "Oetsma in Boxum" zou Doed in 1492 zijn gestorven.
69. *OFO* II, 248; *FT*, nr. 82.
70. *Pax*, nr. 127.
71. Winsemius, 402.
72. *OFO* I, nr. 438. Onder Leeuwarden (M. Schroor, *IB* 53 (1991) 181) of Wyns (K.F. Gildemacher, *Fr. Nammen* 9 (1993) 355).
73. *OFO* I, nr. 536.
74. Vergelijk: *AdVD* IV, 77: "Goffa Douwez erven heerscipsrenten, dair by Sicko Graetnye getoegen sint".
75. *GPCV* II, 298 (1513).
76. *FT*, nr. 82 (bijlage 5).
77. *GAL*, RA y7 509 (mededeling D.J. van der Meer).
78. *FT*, nr. 82, regel 27.
79. *FT*, 186 (1544); *RAF*, Van Sminia, inv. nr. 1410: scheiding en deling van nagelaten goederen van Reynsck Camstra (1550).
80. *NO* I, 155, 186.
81. Winsemius, 402; vergelijk *RvdA* IV, 79.
82. *RAF*, Van Sminia, inv. nr. 1758 (1557): als kinderen worden Hette en Anna vermeld. Zie voor Riurd verder: *DVF* 1 (1839) 347-348; *FVA* (1897) 8-9.
83. *GFL* III, 34.
84. Burmania doet op de zerk, die is beschreven in *GFL* III, 66-67.
85. *OFO* II, nr. 365.
86. *FT*, nr. 183.
87. *FT*, nr. 101 (1523).
88. *GAL*, Aebingha, inv. nr. 3; *PKAF* VII, 76, FC151: Biuck rondt dit bezit in 1617 door aankoop van huis, tuin en 10 pm af. De grafzerk van Goffe Aebingha (Vb) zou in plaats van Popkema het wapen Donia hebben vertoond. Dit moet onjuist zijn.
89. *RAF*, Tjaerda, inv. nr. 313 (charterfoto nr. 1304): huwelijksvoorwaarden van Hette Aebingha en Siouck Cammingha.
90. Vergelijk: *OFO* IV, 11; *RAF*, HvF YY7 260; UvB hierna sub f. Zie voor Hette verder: *DVF* 1 (1839) 348-350; *FVA* (1897) 10-16.
91. *RAF*, RR XXIII (1561/62) 26.
92. *Nalezing*, 59-60.
93. *GFL* III, 34.
94. *RAF*, verz. aanw., nr. 13: kerkelijke dispensatie voor het huwelijk van Goffe Aebingha en Lisch Heringa (1561), gedrukt in *SFA* I, nr. 5.
95. *GAL*, Aebingha, inv. nr. 1. Dit huis lag naast het zijne. Hij kocht het van de collatoren van de prebende van hr. Fecke Jans.
96. *RAF*, HvF YY9 18.
97. De zerk van hem en Biuck Cammingha, die stierf in 1626, zou als zijn kwartierwapens hebben vertoond: Aebingha, Offenhuis, Donia, Gratinga (*RAF*, verz. graf-

- schriften Leeuwarden, Oldehove; *SFA* II, 5). De volgorde van de laatste twee kwartieren lijkt onjuist, terwijl Donia Popkema moet zijn (zie IVc).
98. *NO* I, 65, 73 (1556): met als kwartierwapens 1. Aebinga van Hijum (variant: gedeeld, 1. een halve adelaar, 2. een klaverblad vergezeld van boven van twee sterren en van onderen van een heraldisch linksgewende wassenaar), 2. Aebinga van Blya, 3. Offenhuizen en 4. Ydsma.
 99. Wassenbergh, *L'Art*, 118, 163, LXXVI-LXXVII: de wapens van Tiemcks grootouders van vaderskant: Aebinga van Hijum en Offenhuizen.
 100. *GFL* IV, 61-62.
 101. Vergelijk ook UvB hierna sub c.
 102. *IB* (1969) 162, 35; vergelijk Rietstap, *Wapens*, 281: in goud een dubbele zwarte adelaar, de staart belegd met een groen klaverblad. Helmtken: een zwarte enkele adelaar.
 103. RAF, Liauckema, inv. nr. 106.
 104. *NO* I, 156-157, 183. Zie voor hen verder: *DVF* 1 (1839) 350-352; *FVA* (1897) 16-22.
 105. UvB, f.65r. Upcke van Burmania jr. is een kleinzoon van Upcke van Burmania. Hij sterft in 1673 (*DVF* (1624) 122).
 106. Zie voor Schelte Scheltes en zijn nageslacht verder: *DVF* 1 (1839) 352-354; *FVA* (1897) 23-29; *SFA* I, 4.
 107. *NO* IV, 73.
 108. RAG, Lulema, inv. nr. 212. Deze genealogie was de voornaamste bron voor: *DVF* 1 (1839) 345-355 (zie 346-347, 352) en *FVA* (1897) 1-37 (zie 29).
 109. *NO* I, 156-157, 183.
 110. Wassenbergh, *Portretkunst*, 46, 129.
 111. *Fr. Zilver*, 82-83.
 112. Zie noot 105.
 113. Wassenbergh, *Portretkunst*, 43.
 114. *FVA* (1897) 22-23; *SFA*, I 4.
 115. *Fr. Heraldiek*, 16.
 116. Burmania geeft geen helmtken. Rietstap, *Wapens*, 2-3, geeft als helmtken: drie blauwe struisveren, elk beladen met drie gouden sterren boven elkaar.
 117. *FT*, nr. 9.
 118. Sibrandus Leo, 24-27. Zijn zegel bleef bewaard aan RAF, Gerkesklooster, inv. nr. 88 (1443).
 119. Zo *GJB* (1988), waar wordt verondersteld dat Tzaling en Adzert kinderen uit een eerste huwelijk met Beyka zijn.
 120. UvB, f. 59r.
 121. *NL* (1942) 6; *RvdA* I, 132 en 152.
 122. *Pax*, nrs. 47 en 48.
 123. *RvdA*, I, 84 en 98.
 124. *RvdA* IV, 70.
 125. RAF, Van Sminia, inv. nr. 1782.
 126. *GJB* (1988) 77 en 82-83. Hetzelfde wapen voor de vrouw van Anloff komt voor op de zerk van Frans Aebinga (V) en Anna Feytsma.
 127. RAF, HvF WW2 520.
 128. UvB, f. 36r.
 129. RAF, verz. grafchriften Leeuwarden, Jacobijnenkerk 149.
 130. UvB, f. 47a.
 131. *RvdA* III, 90.

132. RAF, collectie Burmania-Van Eysinga, inv. nr. 36.
133. *RvdA* I, 163.
134. *GJB* (1988) 79 en 82-83; *NL* (1989) 8-9.
135. *RvdA* I, 155 en 145.
136. UvB, f. 59r.
137. RAF, verz. grafchriften Oostdongeradeel, Metslawier. Zie ook *NO* II, 361 en afb. 568.
138. *GJB* (1988) 83-84; *NL* (1989) 11-13.
139. Over het proces: RAF, HvF WW1 51.
140. RAF, HvF YY1 534.
141. Zie voor Aeff en de vijf kinderen die Lieue bij haar had: I.H. van Eeghen, *Vrouwenkloosters en begijnhof in Amsterdam van de 14e tot het eind der 16e eeuw* (Amsterdam 1941) 252, 253, 258; idem, *Dagboek van broeder Wouter Jacobsz, prior van Stein, 1572-1579*. Werken Hist. Gen. 4e serie 5 (Groningen 1959) 301, 369. Zie voor het proces door Marguerita van Diemen: RAF, HvF WW2 520 (1536). In 1534 procedeert Lieue tegen Frans van Humalda en Worp Ropta (ibidem YY2 35); in 1536 wordt dit proces hervat door Aedser Aebinga als voogd over de wezen van Lieue (ibidem WW2 582).
142. *RvdA* III, 82.
143. UvB, f. 36r.
144. *FT*, nr. 105.
145. *RvdA* III, 83-84; *LA1540*, 60.
146. Als erfgenamen en gedaagden contra Jentz, de vrouw van Feye Goslinga te Driessum. RAF, HvF YY3 193.
147. RAF, HvF YY3 305.
148. *FT*, nr. 162 en 185.
149. RAF, verz. grafchriften Ferwerderadeel, Blija.
150. RAF, Van Sminia, inv. nr. 1784.
151. RAF, Van Sminia, inv. nr. 1756.
152. RAF, Van Sminia, inv. nr. 1758.
153. RAF, Van Sminia, inv. nr. 1762.
154. *RGO*, 79.
155. *NO* II, 302.
156. *GJB* (1988) 78-79 (met afbeelding).
157. *BB*, 166.
158. UvB, f. 41v; *GFL* IV, 57.
159. Het testament in RAF, HvF EEE1 162 en in GAL, Sint Jacobileen, inv. nr. 25 nr. 7.
160. *GJB* (1963) 69.
161. *GJB* (1988) 83.
162. *NO* II, 296.
163. *RGO*, 121.
164. RAF, Thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, inv. nr. 1622.
165. *GJB* (1988) 80.
166. *GJB* (1988) 85; het testament: RAF, Van Beyma thoe Kingma, inv. nr. 652.
167. RAF, Van Beyma thoe Kingma, inv. nr. 652.
168. *NO* II, 296.
169. *NO* II, 296.
170. *GJB* (1988) 81.
171. RAF, Van Beyma thoe Kingma, inv. nr. 652.
172. RAF, Van Beyma thoe Kingma, inv. nr. 1883.